

APSTIPRINĀTS:

Rīgas Tehniskās universitātes aģentūras
“Rīgas Tehniskās universitātes Olaines Tehnoloģiju koledža”
Domes sēdē
Olainē, 2024.gada 29.maijā, Protokols Nr. 5

Ar grozījumiem, kas izdarīti
Rīgas Tehniskās universitātes aģentūras
“Rīgas Tehniskās universitātes Olaines Tehnoloģiju koledža”
Domes sēdē
Olainē, 2026.gada 22.janvārī, Protokols Nr.1

OTK Ētikas kodekss

Preambula

Rīgas Tehniskās universitātes Olaines Tehnoloģiju koledžas (turpmāk tekstā – OTK) audzēkņu, studentu, mācībspēku un darbinieku Ētikas kodeksa mērķis ir stimulēt kopības garu, veidot atvērtu, labvēlīgu un atbildīgu OTK saimi.

Kodeksa uzdevums ir rosināt audzēkņus, studentus, mācībspēkus un darbiniekus būt uzticamiem un taisnīgiem; godprātīgi un atbildīgi veikt savus pienākumus, sekot ētikas vadlīnijām darbā, savstarpējā saskarsmē un personīgajā uzvedībā.

OTK Ētikas kodekss ietver ētiskas uzvedības pamatprincipus un normas, kas audzēkņiem, studentiem, mācībspēkiem un darbiniekiem jāievēro attieksmē pret OTK, savā darbā, attiecībās ar citiem Rīgas Tehniskās universitātes saimes pārstāvjiem, novēršot jebkādas seksuālās uzmākšanās izpausmes.

Seksuāla uzmākšanās ir jebkāda nevēlama verbāla, neverbāla vai fiziska seksuāla rakstura uzvedība, kuras mērķis vai sekas ir personas cieņas aizskaršana, īpaši gadījumos, kad tiek radīta iebiedējoša, naidīga, pazemojoša, apkaunojoša vai uzbrūkoša vide.

OTK Ētikas kodekss pamatojas uz vispārcilvēciskām vērtībām, morāles normām un principiem.

Atzīstot par saistošu OTK Ētikas kodeksu un apņemoties savā darbībā un uzvedībā sekot tā vadlīnijām, principiem un normām, audzēknis, students, mācībspēks un darbinieks kļūst piederīgs OTK saimei.

1. Vispārējie principi

Ikviens OTK audzēknis, students, mācībspēks un darbinieks tiek aicināts:

1.1 ar savu darbību veicināt OTK tapšanu par starptautiski pazīstamu Eiropas līmeņa koledžu;

1.2 būt OTK patriotam, rūpēties par OTK labo slavu. Nepieļaut rīcību, kas dara kaunu koledžai un grauj tās prestižu;

1.3 vērsties pret nepamatotām apsūdzībām un citām darbībām, kas var mazināt OTK godu un autoritāti sabiedrībā;

1.4 saglabāt un vairot OTK akadēmiskās tradīcijas;

1.5 saudzēt OTK īpašumu, taupīt koledžas rīcībā esošos resursus;

1.6 ar savu uzvedību un dzīvesveidu nostāties pret ļaunumu un netaisnību, pret negodīgumu un amorālu uzvedību visās tās izpausmēs;

1.7 nenonākt konfliktā ar humānisma principiem un cilvēktiesību normām;

1.8 turēt doto vārdu. Pēc labākās sirdsapziņas pildīt savus pienākumus un uzņemtās saistības;

1.9 uzturēt cieņas un labestības pilnas savstarpējās attiecības. Veidot OTK tolerances, uzticamības, taisnīguma, atklātības un atbildības atmosfēru;

1.10 attiecībās ar līdzcilvēkiem nepieļaut izsmieklus, ļaunu ironiju, iebiedēšanu un augstprātību;

1.11 vienlīdzīgi attiekties pret visiem OTK saimei piederīgajiem un OTK viesiem. Vērsties pret jebkādu diskrimināciju pēc rases, nacionālās piederības, reliģijas, atšķirīgas kultūras, sociālā statusa, politiskās pārliecības, dzimuma, vecuma u. c. pazīmēm;

1.12 ar savu rīcību vai bezdarbību nenodarīt ļaunumu citiem OTK saimes locekļiem;

1.13 aizstāvēt domas un runas brīvību, bet neizmantojot to ļaunprātīgi un savtīgos nolūkos;

1.14 nepieļaut situācijas un rīcību, kad tiek liegta vai kavēta brīva piekļūšana informācijai vai tās sagrozīšana, maldinot līdzcilvēkus un kolektīvu;

1.15 vērsties pret jebkādam korupcijas izpausmēm OTK un informēt OTK vadību vai kompetentas iestādes par ikvienu šādu gadījumu;

1.16 neizmantojot ļaunprātīgi līdzpilsoņu nezināšanu un kļūdas;

1.17 atzīt savas kļūdas un labot tās. Būt gatavam atbildēt par savu rīcību un tās izraisītajām sekām;

1.18 nekritizēt aizmuguriski, bet atklāti un konstruktīvi. Norādot uz trūkumiem, izvairīties no rupjiem un cieņu aizkarošiem apvainojumiem un neslavas celšanas. Kritikā nepieļaut personīgo attiecību kārtošanu, bet balstīties uz faktiem; tos godīgi interpretēt un korekti izmantot argumentācijā;

1.19 neizmantojot intrigas un liekulību kā savstarpējo attiecību kārtošanas vai karjeras nodrošināšanas veidu un atriebību kā atbildi uz pamatotu kritiku;

1.20 noraidīt kā nepieņemamu uzspiestu prasību paust lojalitāti politiskām personām, u.c. autoritātēm, partijām un sabiedriskām organizācijām;

1.21 respektēt citu cilvēku privātās dzīves konfidencialitāti;

1.22 nepārtraukti papildināt zināšanas un attīstīt prasmes savas profesionālās darbības jomā, ētikā un saskarsmē ar līdzcilvēkiem;

1.23 nepieļaut un nosodīt jebkāda veida seksuālu uzmākšanos, nodrošinot cieņpilnu un drošu vidi visiem OTK saimes locekļiem.

2. Audzēkņu un studentu ētiskas rīcības principi

Iekļaujoties OTK saimē, ikviens audzēknis un students apņemas:

2.1 celt Latvijas tehnisko speciālistu prestižu Latvijā un pasaulē;

2.2 augsti vērtēt savu sociālo statusu, vienmēr un visur būt savas koledžas cienīgs pārstāvis un tās aizstāvis;

2.3 izvairīties un atteikties no jebkādas darbības, kas var graut viņa kā indivīda un audzēkņa, studenta godu un prestižu;

2.4 godprātīgi apgūt mācību un studiju programmu, lai kļūtu par konkurētspējīgu profesionāli izvēlētajā specialitātē;

2.5 mācīties un studēt patstāvīgi, godīgi un atbildīgi:

2.5.1 noteiktā kārtībā un laikā apmeklēt nodarbības un saskaņā ar mācību un studiju plāniem piedalīties praksēs, pašam kārtot ieskaites, eksāmenus un citus pārbaudījumus;

2.5.2 neuzdot par saviem citu personu sagatavotus darbus vai to daļas (fragmentus, elementus, risinājumus);

2.5.3 nepieļaut ieskaīšu, eksāmenu kārtošanu, kontroldarbu, kursa darbu un projektu, prakses atskaīšu u. c. zināšanu un prasmju pārbaudes darbu rakstīšanu vai atbilžu sniegšanu citu izglītojamo vietā.

2.5.4 neviltot ierakstus individuālajos mācību un studiju plānos, ieskaīšu vai eksāmenu individuālajās un grupu lapās;

2.5.5 pārbaudījumos neizmanto mācībspēka neatļautus materiālus;

2.5.6 mācību procesā izmantot mākslīgo intelektu tikai pasniedzēja/pedagoga atļautā veidā.

2.6 aizstāvēt tiesības būt vienlīdzīgiem iespējās un prasībās mācībās, studijās un mācību, studiju priekšmetos neatkarīgi no mācību, studiju finansēšanas formas;

2.7 realizēt normatīvos aktos paredzētās tiesības uz mācību un studiju brīvību: tiesības noteiktā kārtībā izvēlēties mācību un studiju programmu, kvalifikācijas darba vadītāju, ierobežotās un brīvās izvēles priekšmetus, pieprasīt zināšanu novērtējuma pārskatīšanu, mācībspēku nomaiņu u. tml.;

2.8 cienīt mācībspēku un citu audzēkņu, studentu darbu. Nodarbību laikā izslēgt mobilos tālrunus un citas ar nodarbību nesaistītas ierīces. Ar savu rīcību, attieksmi un uzvedību netraucēt nodarbības gaitu;

2.9 būt objektīvam, publiski vērtējot mācībspēku centienus, spējas un profesionālo sagatavotību;

2.10 pašam nebojāt un nepieļaut, ka citi bojā OTK telpas, inventāru, teritoriju un apstādījumus;

2.11 pieklājīgi, laipni, izpalīdzīgi, ar cieņu izturēties pret citiem audzēkņiem, studējošiem, mācībspēkiem, OTK darbiniekiem un viesiem;

2.12 kopt valodas un dialoga kultūru. Nepieļaut rupjību un necenzētu vārdu lietošanu saskarsmē;

2.13 nepieļaut uzspiestas intīmas u.c., pret labiem tikumiem vērstas, attiecības ar saviem mācībspēkiem, t.sk. seksuālo uzmākšanos;

2.14 ievērot elementāros uzvedības kultūras un etiķetes noteikumus.

2.15 nepieļaut un nepieņemt seksuālu uzmākšanos, nekavējoties informējot OTK par šādiem gadījumiem atbilstoši noteiktajai kārtībai.

3. Mācībspēku ētiskas rīcības vadlīnijas

Ikviens OTK mācībspēks apliecina savu vēlēšanos rīkoties ētiski un sekot šādām vadlīnijām:

3.1 rūpēties par to, lai ar savu pedagoģisko darbu un ieguldījumu zinātnē veicinātu OTK prestiža celšanos Latvijā un starptautiskā līmenī;

3.2 augsti vērtēt gan savu personīgo, gan savas profesijas godu un reputāciju. Darbā un privātajā dzīvē izvairīties no morālā ziņā divdomīgām situācijām un rīcības, kas neatbilst vispārpieņemtajām uzvedības normām un var atstāt negatīvu iespaidu uz mācībspēka tēlu un OTK kopumā;

3.3 paškritiski vērtēt savas zināšanas un pedagoģiskās prasmes. Pastāvīgi pilnveidot savu profesionālo meistarību un veikt mūsdienu līmenim atbilstošu zinātniski pētniecisko darbu;

3.4 savas zināšanas un pedagoģisko pieredzi nesavtīgi nodot mazāk pieredzējušiem kolēģiem, tai skaitā maģistratūrā un doktorantūrā studējošiem, tā veicinot profesijas pēctecību un progresu;

3.5 zinātniskajā darbā vadīties pēc Latvijas Zinātnieka ētikas kodeksa prasībām;

3.6 būt korektam pret OTK vadību, kolēģiem, audzēkņiem un studentiem;

3.7 izvairīties no darbībām, kas varētu mazināt audzēkņu un studentu cieņu un respektu pret citiem mācībspēkiem, OTK administrāciju un darbiniekiem;

3.8 neuzdot savus personīgos uzskatus par OTK viedokli;

3.9 respektēt kolēģu un audzēkņu, studentu individualitāti, sekmēt personības izaugsmi, talantu un spēju atraisīšanos un attīstību;

3.10 vairīties no neaугlīgiem un nevajadzīgiem strīdiem, būt iecietīgam un laipnam. Domstarpības un konfliktus risināt konstruktīvi, bez personīgiem apvainojumiem. Censties panākt visu iesaistīto pušu interešu saskaņošanu, ievērojot vienlīdzības principu un neielaižoties morālos kompromisos;

3.11 neizturēties augstprātīgi un valdonīgi, kā arī aizbildnieciski pret audzēkņiem, studentiem, kolēģiem un OTK darbiniekiem;

3.12 būt koleģiālam un lietišķam neizceļot un nenoniecinošot ne sevi, ne citus. Ievērot prasību mēru savā priekšmetā un nepārspīlēt tā nozīmi salīdzinājumā ar citiem mācību priekšmetiem;

3.13 nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un prasības visiem audzēkņiem un studentiem savos mācību priekšmetos;

3.14 par savām prasībām informēt, uzsākot mācību un studiju priekšmetu pasniegšanu. Ja prasībās gaidāmas izmaiņas, par tām informēt savlaicīgi, vienmēr pamatojot izmaiņu nepieciešamību;

3.15 nepieprasīt un nepieņemt nelikumīgu samaksu no audzēkņiem, audzēkņu vecākiem un studentiem par apmācību un konsultācijām. Nepasniegt maksas privātsiņas saviem audzēkņiem un studentiem tajos mācību un studiju priekšmetos, kurus viņš pasniedz koledžā;

3.16 neuzdot par savām audzēkņu un studentu radītās oriģinālās idejas un neizmantot tās savās publikācijās bez norādes uz idejas autoru;

3.17 būt taisnīgam, vērtējot audzēkņu un studentu mērķus un nodomus, izmantotos līdzekļus un sasniegtos rezultātus;

3.18 bez pavisības un tendenciozitātes, atbildīgi un objektīvi vērtēt audzēkņu un studentu zināšanas un darbus. Pieļaujot, ka audzēkņiem un studentiem var būt iebildes pret vērtējumu, paredzēt un nodrošināt apelācijas iespējas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

3.19 sava amata dotās varas iespējas izmantot tikai tikumisku un pedagoģisku mērķu sasniegšanai. Savtīga vai ļaunprātīga sava amata stāvokļa un privilēģiju izmantošana attiecībās ar audzēkņiem, studentiem, kolēģiem un OTK darbiniekiem nav pieļaujama un attaisnojama;

3.20 nodarbību un konsultāciju laikā audzēkņu un studentu auditorijā neveikt nekādu politisku un reliģisku vai antireliģisku aģitāciju;

3.21 nepieļaut uzspiestas intīmas u. c., pret labiem tikumiem vērstas, attiecības ar saviem audzēkņiem un studentiem, t.sk. seksuālo uzmākšanos;

3.22 ar savām zināšanām, rīcību un stāju vienmēr rādīt audzēkņiem un studentiem ētiskas uzvedības piemēru, apliecinot OTK Ētikas kodeksa nozīmi OTK ikdienas dzīvē;

3.23 mācībspēks nepieļauj jebkāda veida seksuālu uzmākšanos un neveido situācijas, kas var tikt interpretētas kā uzspiestas vai nevēlamas intīmas attiecības;

3.24 mācībspēks apzinās savu varas pozīciju un atturas no jebkādas rīcības, kas var radīt spiedienu vai nedrošu vidi audzēkņiem un studentiem.

4. OTK darbinieka ētiskas rīcības pamatprincipi

Ikviens OTK darbinieks:

4.1 augsti vērtē iespēju strādāt OTK, apzinoties, ka no viņa darba ir atkarīgs kopīgais koledžas veikums, panākumi un prestižs sabiedrībā;

4.2 apzinās, ka ētiska uzvedība ir atkarīga nevis no vadības rīkojumiem, bet gan no personiskās attieksmes pret saviem pienākumiem un ētikas normām;

4.3 ir lojāls attiecībās ar darba devēju, OTK vadību, tiešo priekšniecību un ievēro amatu subordināciju. Vienlaikus nebaidās izteikt konstruktīvu kritiku kopinteresu labā;

4.4 saudzē, taupa un aizsargā OTK īpašumu. Rūpējas, lai koledžas resursi tiktu izmantoti tikai tiem mērķiem, kam tie paredzēti;

4.5 pret visām OTK struktūrvienībām un tajās strādājošiem attiecas vienlīdzīgi, nodrošinot, lai resursi, pakalpojumi un iespējas būtu pieejami visiem, kam tie paredzēti;

4.6 nepieļauj kolēģu aprunāšanu un denuncēšanu;

4.7 ir pieklājīgs, laipns, izpalīdzīgs. Izturas ar cieņu pret visu profesiju pārstāvjiem, respektējot viņu veikto darbu, tiesības un pienākumus;

4.8 ir kompetents savā specialitātē. Pastāvīgi papildina un pilnveido savas zināšanas un iemaņas;

4.9 ievēro darba disciplīnu. Darbā par primāro uzskata amata pienākumu pildīšanu. Darbu veic rūpīgi un apzinīgi, uzņemoties personīgu atbildību par savu darbību un tās sekām;

4.10 nevairās pieņemt lēmumus savas kompetences ietvaros;

4.11 aizstāvēt brīvu piekļūšanu informācijai, ievēro likumos un normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus informācijas saņemšanai un nodošanai;

4.12 vērsas pret jebkādam protekcijas un diskriminācijas izpausmēm darbinieku atlasē un kandidātu izvirzīšanā paaugstinājumam;

4.13 nepieļauj sadzīviskas ķildas un personīgu attiecību kārtošanu darba vietā un laikā;

4.14 nepieļauj seksuālu uzmākšanos un veicina drošu, cieņpilnu darba vidi.

5. Seksuālās uzmākšanās novēršana un gadījumu izskatīšanas kārtība

OTK nodrošina mehānismus seksuālās uzmākšanās gadījumu novēršanai, atklāšanai un izskatīšanai:

5.1 Seksuālās uzmākšanās gadījumi var tikt izskatīti starp:

- a) OTK darbinieku (tai skaitā mācībspēku) un studentu/audzēkni;
- b) studentu/audzēkni un OTK darbinieku (tai skaitā mācībspēku);
- c) studentu/audzēkni un studentu/audzēkni;
- d) OTK darbiniekiem savstarpēji.

5.2 Informāciju par iespējamu seksuālās uzmākšanās gadījumu OTK var iesniegt:

- a) anonīmi;
- b) atklājot iesniedzēja vārdu, uzvārdu;
- c) studiju priekšmeta vai kursa novērtēšanas ietvaros.

5.3 Sūdzības iesniegšana nedrīkst radīt nelabvēlīgas sekas sūdzības iesniedzējam, kurš rīkojies labā ticībā.

5.4 Sūdzība iesniedzama klātienē OTK vai nosūtot to uz OTK oficiālo e-pasta adresi vai pasta adresi.

5.5 Ētikas komisija seksuālās uzmākšanās gadījuma izskatīšanai tiek izveidota ārkārtas kārtībā konkrētajam gadījumam. Komisija sastāv no pieciem locekļiem, kuriem ir atbilstošas zināšanas un kompetence ētikas un tiesību jautājumos, un kuri nav tieši iesaistīti attiecīgajā situācijā, kā arī nav pakļauti interešu konfliktam. Komisijas sastāvu apstiprina OTK direktors.

5.6 Sūdzību izskatīšana notiek konfidenciali, stingri ievērojot personas datu aizsardzības prasības un visu iesaistīto personu tiesības uz privātumu un goda aizsardzību. Tiek paredzēta īpaša kārtība anonīmu sūdzību izvērtēšanai.

5.7 Seksuālās uzmākšanās gadījumi tiek izskatīti savlaicīgi, efektīvi un taisnīgi, ievērojot taisnīgas procedūras principus un visu iesaistīto personu tiesības.

5.8 Ja izskatīšanas gaitā tiek konstatēti fakti, kas nepārprotami liecina par iespējamu seksuālu uzmākšanos vai citu noziedzīgu nodarījumu, par tiem tiek informētas tiesībsargājošās iestādes. Pirms informācijas nodošanas tiesībsargājošajām iestādēm OTK, ja sūdzības iesniedzējs ir zināms, veic pārrunas ar sūdzības iesniedzēju, izskaidrojot turpmāko rīcību un tās iespējamās tiesiskās sekas.

5.9 Ja tiek konstatēts seksuālās uzmākšanās pārkāpums, atbildība tiek piemērota atbilstoši pārkāpuma raksturam, smagumam un sekām saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un OTK iekšējiem noteikumiem.

5.10 OTK nodrošina konfidencialus psiholoģiskā un juridiskā atbalsta mehānismus personām, kas saskārušās ar seksuālo uzmākšanos.

5.11 Studiju programmās vaiursos, kuros mācību procesa daļa notiek ārpus OTK telpām vai kuros objektīvi nepieciešams fizisks kontakts, tiek nodrošināti drošas vides nosacījumi, par kuriem studenti tiek informēti iepriekš.

6. Mākslīgā intelekta rīku izmantošana mācību un studiju procesā

6.1 Audzēkņi un studenti drīkst izmantot mākslīgā intelekta rīkus (t. sk. teksta, koda, attēlu un citu materiālu ģenerēšanai) kā palīg līdzekļus mācību un studiju procesā, ja tas ir saskaņā ar mācībspēka noteiktajām prasībām konkrētajā mācību vai studiju priekšmetā.

6.2 Mākslīgā intelekta rīku izmantošana nedrīkst aizstāt audzēkņa vai studenta patstāvīgu domāšanu, zināšanu apguvi un uzdevumu izpildi.

6.3 Nav pieļaujama mākslīgā intelekta radītu darbu vai to daļu iesniegšana kā pilnībā patstāvīgi izstrādātu darbu, ja tas nav skaidri atļauts vai paredzēts uzdevuma nosacījumos.

6.4 Ja mācību vai studiju uzdevuma izpildē ir izmantoti mākslīgā intelekta rīki, audzēknim vai studentam ir pienākums to norādīt atbilstoši mācībspēka noteiktajai kārtībai.

7. OTK Ētikas kodeksa īstenošana

OTK Ētikas kodekss ir pieejams visiem OTK audzēkņiem, studentiem, mācībspēkiem, darbiniekiem un sabiedrībai. Tas atrodams OTK bibliotēkā un OTK mājaslapā.

Ar kodeksu tiek iepazīstināts ikviens OTK saimes loceklis, kā arī visi tie, kas uzsāk mācības un studijas OTK vai stājas darba attiecībās ar koledžu.

OTK Ētikas kodeksa īstenošanu sekmē un uzrauga OTK dome un OTK direktors, kurš nepieciešamības gadījumā izveido un apstiprina Ētikas komisiju, kas, pamatojoties uz Ētikas kodeksu sniedz padomus un izskata Ētikas kodeksa neievērošanas un nepildīšanas gadījumus un pieņem lēmumus, kuri nav pretrunā ar Latvijas Republikas likumdošanas normām.